

вище повноважень. Порядок звітування визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Список використаних джерел:

1. Попередження насильства у закладах освіти. Методичний посібник для педагогічних працівників. БФ «Здоров'я жінки і планування сім'ї». – Київ: 2019. URL : https://iite.unesco.org/wp-content/uploads/2019/11/Poperedzhennya-nasilstva_2019.pdf

ПОРУШЕННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У ПОСТАНОВІ КМУ «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ФОРМУВАННЯ, ВЕДЕННЯ ТА ДОСТУПУ ДО ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИПАДКІВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ»

Ігор ПРУС, аспірант Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Насильство в сім'ї не є дискримінаційним і відбувається між людьми будь-якого соціального класу, будь-якої статі, раси, релігії, сексуальної орієнтації і всіх вікових груп. Інші жертви, крім безпосередніх жертв, - це сім'я, діти, батьки, бабусі і дідусі, роботодавці, колеги і друзі. Ступінь їх страждань, які переносяться за закритими дверима, тримається в секреті. Багато жертв домашнього насильства вважають, що повідомлення про такий злочин тільки завдасть їм більшої особистої шкоди. Серед причин, через які не повідомляється про насильство в сім'ї можна виділити: збентеження, економічні та юридичні наслідки (втрата роботи або професійної ліцензії), загрози щодо дітей та релігійні переконання. Крім усіх цих перешкод, статистичні дані показують, що жертвами побиття стають непропорційно багато жінок. Отже, ще до початку пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19) і кризи, яку вона викликала в усьому світі, кожна третя жінка зазнавала фізичного або сексуального насильства в певний момент свого життя. На жаль, 2020 рік, з його особливими соціально-економічними умовами, коли багато людей були змушені дотримуватися режиму самоізоляції в рамках заходів по боротьбі з пандемією, лише посилив ситуацію з домашнім насильством, саме тому дана проблема потребує нагального правового вирішення.

Закони та їх ефективне застосування є важливою основою для запобігання домашньому насильству та реагування на це грубе порушення прав людини. Так, з метою покращення розуміння та обізнаності людей по всьому світу, і в тому числі – наших співвітчизників, про всі форми насильства та створення вільного від насильства соціального простору щорічно з 25 листопада по 10 грудня міжнародна спільнота підтримує акцію

«16 днів проти насильства» (акцію засновано 1991 р. і з того часу її продовжує щорічно координувати Центр глобального лідерства жінок). Також акція проводиться задля активізації діяльності державних установ та громадських організацій, щоб об'єднати зусилля щодо захисту прав людини та задля усунення існуючих правових прогалин у законодавстві.

Незважаючи на те, що 155 із 190 країн світу мають законодавство про домашнє насильство (станом на вересень 2019 р.), неефективне впровадження законів, юридичні лазівки, закони, які роблять недостатньо для запобігання насильству або дозволяють винним залишатися безкарними, а також відсутність ресурсів у секторі юстиції та охорони здоров'я – це ті проблеми, які не дозволяють викоринити це ганебне явище. Про це свідчить той факт, що щорічно понад 1,1 млн українок зазнають фізичного, сексуального насильства та психологічного тиску в сім'ї (за допомогою звертається тільки кожна десята) [1].

Тому важливим було прийняття в Україні Закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [2], за яким вже з початку 2019 р. домашнє насильство в нашій країні визнається злочином. Також з метою забезпечення суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству своєчасного виявлення фактів вчинення насильства та реагування на них й запобігання виникненню повторних випадків насильства – Кабінетом Міністрів України прийнято постанову № 234 «Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі» 20 березня 2019 р. (далі – Порядок). Даний нормативно-правовий акт було прийнято у відповідності до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульської конвенції), яка з метою впровадження комплексної політики вимагає від держави регулярно збирати відповідні дезагреговані статистичні дані про випадки всіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції. Тому в Україні було передбачено запровадження унікального за своїм комплексним підходом Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі (за ст. 16 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»).

Закон «Про захист персональних даних» визначає персональні дані як будь-яку інформацію, яка ідентифікує або дозволяє ідентифікувати суб'єкта даних [3]. Це включає в себе ім'я суб'єкта даних, адресу, освіту та будь-які пов'язані з ними ризиковані (конфіденційні) дані. Термін «обробка» має досить широке визначення і включає в себе будь-який з видів збору, реєстрації, накопичення, зберігання, адаптації, зміни, оновлення, поширення, видалення, знеособлення або іншого аналогічного використання персональних даних.

Відповідно до п. 10 Порядку, обробка персональних даних про особу, яка повідомила про вчинення насильства, або про постраждалу особу

проводиться за згодою такої особи або її батьків (якщо це дитина) чи законного представника (якщо це недієздатна особа), або уповноваженими особами суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству (органи опіки та піклування), з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних». Під час надання такої згоди особа повинна бути поінформована про мету збору інформації, обсяг даних та осіб, що матимуть доступ до її персональних даних. При цьому законодавець відмічає, що відмова особи, яка постраждала від насильства, щодо внесення даних про неї до Реєстру не є підставою для ненадання такої особі будь-якого виду допомоги, передбаченого законодавством [4]. Отже, цілі обробки персональних даних повинні бути законними, ясними і визначеними до початку будь-якої обробки даних. Персональні дані можуть бути отримані тільки для однієї або декількох визначених і законних цілей і не можуть бути додатково оброблені будь-яким чином, несумісним з первісною метою або цілями, без повторної згоди суб'єкта даних.

Самі ж персональні дані про особу, яка повідомила про вчинення насильства, зберігаються в Реєстрі протягом одного року з дня надходження відповідної інформації про вчинення насильства, персональні дані про постраждалу особу зберігаються в Реєстрі протягом трьох років з дня вчинення насильства та в подальшому знеособлюються для використання в наукових і статистичних цілях відповідно до законодавства. П. 24 Порядку передбачено випадки, за яких у Реєстрі зберігаються персональні дані про кривдника та визначено який саме строк [4].

Конфіденційність використання даних Реєстру гарантується. Відтак пунктом 25 Порядку визначено, що у Реєстрі створюється комплексна система захисту інформації з підтвердженою відповідністю згідно із ст. 8 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [4]. Пункт 26 Порядку закріплює положення відповідно до якого інформація, що міститься у Реєстрі, надається тільки у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини або за згодою особи, якої ця інформація стосується. Коло осіб, які мають доступ до інформації, що міститься в Реєстрі обмежено та становить виключний перелік [4]. Також Порядком затверджується, що адміністратор Реєстру здійснює комплекс програмних, технологічних та організаційних заходів щодо захисту відомостей, які містяться в Реєстрі, від несанкціонованого доступу. До того ж він за кожним фактом порушення реєстраторами Реєстру порядку використання засобів електронної ідентифікації, визначеного Регламентом технічного доступу та взаємодії, затвердженим адміністратором Реєстру, невідкладно вживає заходів до його блокування та повідомляє про це держателю Реєстру (пункти 29 і 30) [4].

За порушення персональних даних відповідно до Порядку застосовуються на загальних засадах заходи кримінального та адміністративного характеру щодо порушення законодавства про захист

інформації. На жаль, правозастосовна практика не дуже поширена, так випадків накладення адміністративних штрафів згідно Кодексу України Про адміністративні правопорушення було всього близько 300 (мається на увазі усі випадки порушення ЗУ «Про захист персональних даних»), дані про притягнення до кримінальної відповідальності за цими складами злочинів поки відсутні. На нашу думку, це пояснюється низькою здатністю документувати докази правопорушення відповідними правоохоронними органами та їх посадовими особами, а також розвивати практику в цій галузі. З метою усунення відповідних вад має існувати спеціальний структурний підрозділ або посадова особа із захисту даних, щоб унеможливити порушення персональних даних у Реєстрі випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Список використаних джерел:

1. #16_днів_проти_насильства: домашнє насильство є злочином // Хмельницька обласна державна адміністрація, 30.11.2020 р. URL: <https://www.adm-km.gov.ua/?p=85640>. (дата звернення 06.12.2020).
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. *Відомості Верховної Ради*, 2018, №5, ст. 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>. (дата звернення 06.12.2020).
3. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010, № 34, ст. 481.
4. Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2019 р. № 234. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/234-2019>. (дата звернення 07.12.2020).

ВІДПОВІДНІСТЬ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ СТАТТІ 4 (ЗАБОРОНА РАБСТВА І ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ) ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

Інна РОЩИНА, професор кафедри кримінального права та процесу, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», кандидат юридичних наук, доцент

За оцінками Міжнародної організації праці, в останні роки близько 12,3 млн. людей були задіяні в примусовій чи в одній із форм кріпацької праці. Зокрема, приватні структури використовували примусову працю 9,8 млн. людей. 2,4 млн. людей були залучені до примусової праці в результаті